

“baerne”

maandelijkse uitgave van de

Historische Kring "Baerne"

(waarin opgenomen "De Vuursteen-
koerier")

Redaktie:

mevr.L.M.Bijvanck-Dingemans
J.Kruidenier
G.Brouwer

(korrespondentie-adres:mevr.Bijvanck, Van Reenen-
laan 10-tel. 12817).

TER INLEIDING

Omdat de meeste leden van de Historische Kring "Baerne" in juli en augustus genieten van hun vakantie, en er dus weinig of niets op enig historisch terrein zal gebeuren, zal het periodiek "Baerne" slechts 1 x en wel begin augustus verschijnen.

Kopij voor het juli-augustus nummer svp. vóór 15 juli a.s. inleveren bij mevr.Bijvanck.

LEDEN BESTUUR

In nr. 2 van "Baerne" werden de namen en functies van de bestuursleden vermeld.

Desgevraagd treft U onderstaand hun adressen en telefoonnummers aan.

mr.C.C.M.Collard, Bilderdijklaan 34, Baarn(12476)
mevr.F.G.Bart-van Eekelen, Faas Eliaslaan
47, Baarn(16970)
D.F.van Giffen, Sophialaan 2, Baarn(15979)
G.Brouwer, Sophialaan 39, Baarn(14131)
mevr.G.W.S.Astro-van Hasselt, Prinses Beatrixlaan
4, Baarn(12435)
mevr.J.M.v.d.Brink, Karel v.d. Heijdenlaan 12,
Baarn(14973)
mevr.L.M.Bijvanck-Dingemans, Van Reenenlaan 10,
Baarn(12817)

BAARNS GEMEENTEHUIS

(of de lotgevallen van een schoutenhuis
en omgeving)

deel 2

Schaduwzijde

Was de opzet te fors geweest, leefde hij op te grote voet, hebben tegenslagen hem getroffen? Negen jaar later, in 1750, op de donkere avond van 14 november-zo werd later genoteerd-is de schout in alle stilte verdwenen, heeft hij de benen genomen, zonder orde op zaken te stellen. Ruim een maand later, 21 december, toen de hoop dat hij slechts tijdelijk zich verwijderd had en terug zou keren, ijdel bleek, werd presidentschepen Willem Beem-raad en rekenmeester van H.K.H. de Prinses-tot waarnemend schout aangesteld.

Intussen zat het gerecht met de moeilijkheid: er was geen geld. Eerst twee jaar later, 13 mei 1752, werd alles verkocht, en kocht Jacob van Staden, armmeester, voor de diaconie de dorpsherberg: " 't Statenwapen" voor fl. 980.- Was dit het bedrag dat verduisterd was van de diaconiegelden? Er werd niet over geschreven. Wel lezen we: Het gerecht wil beslag leggen op de gelden, want schout Plesman had geen rekening verantwoordig gedaan over de kosten en reparaties van kerk en toren, die op fl. 6000.- waren begroot en voor rekening van het dorp kwamen. Het was wel een indroevige zaak, te meer waar een scheiding tussen de echtelieden had plaats gevonden en de onroerende goederen, beiden toebehorend, bereids verkocht waren.

Het gerecht heeft schout Plesman met lankmoedigheid behandeld, want pas in 1752 nam hij ontslag. Blijkbaar was het herenhuis toen verkocht aan mr. Huybert van Rijck, raadfiscaal over Noord- en Zuidkust van Afrika, omdat op 31 mei van dat jaar, ten overstaan van Bernardus Sluyterman (in 1754 als opvolger van Jacob van Doorslag, deze was overleden, tot secretaris benoemd en beëdigd, ingevolge commissie van H.K.H. de Prinses-Gouvernante. Van Doorslag bekleedde deze functie 53 jaar) notaris en secretaris, in opdracht van Christiaan Wiardi Plesman, de overdracht voor fl. 4500.- plaats vond.

Eerst in 1753 werd mr. Huybert van Rijck, schout en gadermeester der hoge heerlijkheid van Baarn en Ter Eem, benoemd in de opengeval- len plaats van Plesman. Ook deze begon met de bezitting uit te breiden, door een gedeelte van de kerkhofruimte aan zijn tuin toe te voegen. Zo kocht hij op 8 augustus 1755 een huisje achter de kerk aan de Holleweg. Dit kan het oudste gedeelte zijn van het in 1805 aangebouwde huis, dat de naam kreeg van "De Verroeste Schaar" ("De Verroeste Schaar"- de letters D.K. zijn van Dirk Kuipers de eigenaar in 1805- heeft verschillende eigenaars gehad. Het laatst was het in bezit van de familie Van der Heiden. Vele jaren was het huis het eindpunt van het "Kerkpad", dat evenwijdig met de Torenlaan een kortere verbinding was voor de kerkgangers en anderen van Soestdijk.

Verteld wordt, in de jaren zestig-~~een~~ eeuw geleden-er een kleermaker in woonde, die er geen been in zag, en stiekum een borrel-tje schonk), welk cijfer met de letters DK als muuranker in dit gedeelte was aangebracht. (Kadaster Blauw 11736 nu M; gesloopt 1942).

Wanneer mr. Huybert van Rijck op 28 maart 1767 zijn ogen sluit, laat hij een weduwe, Anna Christina Smith, met zes minderjarige kinderen achter.

Was het in het belang dezer kinderen, dat de weduwe reeds in het najaar van '67 haar hand schonk, aan de heer Pierre Ader, uit welke verbintenis 28 augustus 1768 een jongske gedoopt werd, dragende de naam Pieter Matthei Ader?

Bij deze plechtigheid traden op als peter Matthei Ader, en als meter Belia Arends, weduwe van Hendrik Smith.

Van de ene hand in de andere

Bij de boedelscheiding, die ten gevolge van dit huwelijk plaats greep, kwamen de heren Swijgelman en Brinkman op voor de minderjarige kinderen uit het eerste huwelijk. Huize "Mes Délices" waarvan de grootte een halve morgen besloeg, met de tuinmanswoning "Nimmerdor" (Mr. H. van Rijck kocht 31 mei 1752 deze woning-toen nog no. 63

genoemd, in 1889 was het D no. 212-van Hendrik Tesselhof, protocol bij notaris Joh. van Keijzerzweerd. De tuinmanswoning Nimmerdor stond op de hoek van de Stationsweg-thans nr. 22-en de gang of zijweg naar de zuidzijde van het kerkgebouw, tegenover de Nijverheidstraat. De oude woning is vervangen door twee onder één kap, maar gedeeltelijk nog zichtbaar op een tekening van 1750), koestal, hooiberg en mestvaalt, kwam aan vrouwe A.C. Smith, weduwe van mr. Van Rijck. Zes jaar later (in 1776) en nu als weduwe van schout Van Rijck, "gesepareerde vrouw van de heer Pierre Ader", volgens de aankondiging, bracht zij in publieke veiling "Mes Délices". Het huis werd verkocht voor fl. 3825.- met verdere bezittingen, aan mr. A.M. Temminck, commissaris der stad Amsterdam, die "Nimmerdor" voor fl. 180.- in handen kreeg. Ook deze op uitbreiding bedacht, kocht in 1777 nog 180 roeden bouwland ten zuiden van de Holleweg.

(wordt vervolgd)

Dit artikel werd geschreven door de heer J.K. van Loon-in leven ere-voorzitter van de Historische Kring "Baerne" en voorzitter van de Oudheidkamer.

Overgenomen uit "Oud-Utrecht"-1963 nr. 12.

LEDENLIJST

Het aantal leden van de Historische Kring "Baerne" bedraagt op dit moment 93.

In het volgende nummer van ons "krantje" zal een volledige lijst van leden opgenomen worden.

"VUURSTEENKOERIER"

Een excursie naar Ketelhaven en Schokland

Zaterdag 29 mei j.l. hebben de leden van de Archeologische werkgroep een bezoek gebracht aan Ketelhaven en Schokland.

Na een fraaie tocht door Zuidelijk en Oostelijk Flevoland, werd omstreeks 10 uur het museum Ketelhaven bereikt.

Hier werd de kollektie scheepswrakken uit deze polders uitvoerig bekeken. Een duidelijke instructiefilm aan het begin van de rondleiding gaf ons een goed beeld van de scheepsarcheologie in Nederland en van de problemen die zich hierbij voordoen.

In de toekomst zullen vooral in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland vermoedelijk nog tientallen scheepswrakken gevonden worden.

Bijzonder interessant waren ook de complete keukenuitrustingen (aardewerk) die aan boord van deze scheepswrakken gevonden zijn. Zij geven samen met andere gebruiksvoorwerpen een goed beeld van het leven aan boord in vroeger eeuwen.

Natuurlijk had het grote koopvaarderswrak uit de 17e eeuw onze speciale belangstelling. Elk half uur wordt dit wrak besproeid met een opgelost conserveringsmiddel om bederf tegen te gaan van het hout.

Wanneer we naar dit wrak kijken, krijgen we toch wel een enorme bewondering voor de zeelui die met dit soort schepen de hele wereld bezeilden. Na een uitgebreide koffiepauze werd de tocht voortgezet naar Schokland. Dit "verlaten eiland" zo genoemd omdat in 1859 het op aandringen van de regering vanwege het overstromingsgevaar werd ontruimd was een bezoek meer dan waard. Naast een Natuur-Historisch museum vinden we er een Oudheidkundig museum, ondergebracht in de voormalige kerk. Hier bevinden zich vooral bodemvondsten uit de nieuwe polders. Vooral de ijzertijd is goed vertegenwoordigd. Langs "de kust" van Schokland zijn n.l. tal van bewoningssporen gevonden. Na afloop van dit bezoek konden enkele enthousiasten de verleiding niet weerstaan om langs de voormalige havenpier te gaan zoeken naar eventueel aanwezige scherven. Hierdoor werd het toch nog 4 uur 's-middags, voordat we in Baarn terug waren.

J. Kruidenier.

Bijeenkomst werkgroep

De volgende bijeenkomst van de archeologische werkgroep zal plaats vinden op 25 augustus a.s.; aanvang 8 uur; ten huize van Bart Braat, Gerrit v.d. Veenlaan 2.

Er zal gezocht worden naar een op archeologisch gebied bekend spreker. Komt allen weer, neem voorwerpen s.d., gedurende de vakantie gevonden, vooral mee!

Landesaufnahme

De Landesaufnahme, die heeft plaatsgevonden op 20

juni j.l. is voor deze periode de laatste aktiviteit geweest van onze werkgroep.

Hopenlijk met frisse moed en nog meer energie en enthousiasme zullen we het komend seizoen weer beginnen.

Wij wensen allen een prettige vakantie en tot 25 augustus a.s.

Paleografische cursus

Het is niet mogelijk gebleken een cursus paleografie in Baarn te organiseren.

Vandaar hieronder een inschrijfformulier voor een dergelijke cursus, te houden in Utrecht.

PALEOGRAFISCHE KURSUS

Op 16 oktober 1976 zal in het gebouw van de gemeentelijke Archiefdienst te Utrecht voor de elfde maal de cursus Nederlandse paleografie van start gaan.

De cursus is er op gericht de deelnemers te bekwamen in het lezen en begrijpen van geschreven teksten uit de veertiende tot en met de achttiende eeuw. De 24 lessen, waaruit deze twee-jarige cursus bestaat, worden gegeven om de veertien dagen op woensdagavond of op zaterdagmorgen in de maanden oktober tot en met maart.

Het lesmateriaal van de cursus zal bestaan uit fotokopiën van in het stadsarchief aanwezige stukken. Na het afsluiten van de cursus bestaat de mogelijkheid deel te nemen aan een historisch onderzoek in groepsverband.

De kosten bedragen fl. 65.- per persoon per jaar.

Indien U deze cursus wilt volgen, kunt U zich -
liefst vóór 1 september - schriftelijk (d.m.v.
bijgaand invulformulier) of telefonisch bij de
Gemeentelijke Archiefdienst, Alex. Numankade 199,
Utrecht. tel. 711814, aanmelden.

Ondergetekende.....
adres.....
woonplaats.....telefoon.....
wil aan de cursus paleografie deelnemen, bij
voorkeur op woensdagavond/zaterdagochtend. 1)

1) doorstrepen wat niet .....
van toepassing is. (handtekening)

VERSLAG EXCURSIE KASTEEL SYPESTEYN

Er werd om ca. half tien verzameld op de Brink. Met zo'n 20 mensen reden we naar Loosdrecht, waar we even moesten wachten tot iedereen was aangekomen. We mochten vrijwel direct naar binnen, hoewel we even moesten wachten tot de beheerder kwam, die ons zou rondleiden.

In de eerste kamers waren verschillende soorten porselein tentoongesteld. Er waren normale kopjes en schoteltjes, maar ook grappige doosjes en potjes die ieder een eigen speciale voorgeschiedenis hadden. In een zogenaamde "groene kamer" werd Dhr. Collard gevraagd op de schoorsteen te kloppen, die sprekend op marmer leek. Hij bleek echter van hout te zijn. In de "lage zaal" was het 120-delige servies opgesteld waarover in het eerder verschenen nummer van "Baerne" gesproken werd. In een ander vertrek werd ons een diavoorstelling over Nieuw-Loosdrecht voorgeschoteld, terwijl enkele jeugdige leden van de Historische Kring in de wapenkamer van wapens en helmen werden voorzien. Nadat enkele oude pendules werden bekeken en een kleine expositie over de geschiedenis van slot Sypesteyn werd bezocht vertrok men per auto weer naar huis. Het was een erg leerzame en leuke ochtend.

Martin van den Boogaard

WERKGROEP INTERVIEWS EN REPORTAGES

Op 24 mei j.l. kwam de werkgroep interviews en reportages ten huize van G. Brouwer bijeen. Met als doel de activiteiten van de groep te laten herleven.

Vit praktische overwegingen, ondanks de (nu nog) geringe bezetting van de werkgroep, is er een bestuur gekozen.

Dit bestuur bestaat uit :

G. Brouwer (voorzitter)

Mevr. R.J.E. Luikinga-Geytenbeek (secretaris)

H.E.W. Kwak (penningmeester)

Verder aanwezig op deze avond: Mevr. Th. v.d. Toorn-de Ruyter, Mevr. N. Kuyt, Dhr. T. de Ruig en de heer P. Tieleman.

Een Interview, in 1975 met Dhr. F. Boer in "Schoonoord", gedaan in samenwerking met de Baarnse Ziekenomroep, zal moeten worden herhaald. Bij navraag n.l. bleek de tape te zijn uitgewist. Besloten werd ook andere bejaarde Baarnaars te gaan interviewen. Een lijst van te ondervragen personen is opgesteld.

Mevr. v.d. Toorn en Mevr. Luikinga, samen met Dhr. v.d. Steeg zullen dit gaan doen.

Het gemis van een goede, eventueel draagbare taperecorder werd gevoeld.

Dhr. de Ruig zal proberen een opnameapparaat te bemachtigen.

Er zijn plannen tot het maken van een klankbeeld over de grote overstrozing van 1916, bestaande uit foto's, dia's en geluid.

G. Brouwer.

oudheidkamer

Wegens drukke werkzaamheden zal de heer P. Tieleman tot zijn grote spijt zijn functie als voorzitter van de Oudheidkamer per 1 september a.s. neerleggen.

Over de opvolging van de heer Tieleman zal in de werkgroep Oudheidkamer nog overlegd worden.

De Oudheidkamer staat weer open voor zijn leden (ieder ander is vanzelfsprekend ook welkom red.) vanaf de eerste vrijdag in september. In juli en augustus is de kelder in het Gemeentehuis dus gesloten.

SUGGESTIES VAN LEDEN

Het bestuur van de Historische Kring bereidt een brief voor aan het Baarns Gemeentebestuur waarin zij een overzicht geeft van de monumenten in Baarn die het bestuur graag behouden ziet.

Suggesties van de leden terzake worden gaarne ingewacht.

AGENDA!

Vredenburg-Utrecht:m.i.v. 12 juni is een selectie te zien van de gevonden voorwerpen en dokumentatie over het Vredenburg in het Stedelijk en Aatrsbisschoppelijk Museum aan de Agnietenstraat te Utrecht.

Cudheidkamer:eerste vrijdag in sept. a.s.
werkgroep Archeologie:op 25 augustus a.s.
bijeenkomst bij Bart Braat.Tijd:8 uur n.m.

Programma najaar 1976:

donderdag 2 september a.s. filmvertoning

dinsdag 19 oktober a.s. lezing

woensdag 24 november a.s. lezing.

Deze avonden worden in het Cultureel Cen-
trum "De Speeldoos" gehouden;en wel in de
grote zaal.Aanvang:20.00 uur.

Het onderwerp van de lezingen en de film
zal nog bekend gemaakt worden.

